

Sygn. akt I ACa 1431/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.)
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg SSA Marek Boniecki
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Spółdzielczej(...)im. F. S. w G.

przeciwko D. A.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 25 czerwca 2014 r. sygn. akt I C 2261/13

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla rozstrzygnięcie zawarte w jego punkcie III;**
- 2. oddala apelację w pozostałej części.**

I ACa 1431/14

UZASADNIENIE

Powód Spółdzielcza (...) im. (...) w G. wniosła pozew w postępowaniu upominawczym przeciwko D. A.. Domagała się zapłaty kwoty 101 139, 83 zł, z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, opłaty od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. i zwrotu prowizji od opłaty(...)w wysokości 22,79 zł.

Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym w dniu 20 marca 2013 r.

Pozwana Danuta T. A. wniosła sprzeciw, w którym domagała się oddalenia powództwa i zasądzenia na jej rzecz od powoda kosztów procesu. Zarzuciła, że powód nie przedstawił dokumentu z którego wynikałoby zobowiązanie pozwanej do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem. Nie został również dołączony dowód na okoliczność wypowiedzenia pożyczki z dnia 10 grudnia 2012 r. Pozwana wskazała, że brak jest dowodu wezwania jej do zapłaty, pozwana nigdy nie zapoznała się z treścią wezwania, jak również umowy.

W piśmie procesowym z dnia 31 marca 2013 r. powód podniósł, iż strony zawarły w dniu 13 kwietnia 2012 r. umowę pożyczki (kredyt konsumencki) nr (...) na kwotę 100 000 zł. z obowiązkiem jej spłaty do dnia 25 marca 2017 r. Umowa została podpisana przez obie strony. Zgodnie z pkt (...) umowy powód zastrzegł sobie prawo do wypowiedzenia umowy z 30-dniowym terminem wypowiedzenia i postawienia całej pożyczki wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności, w przypadku stwierdzenia, że warunki udzielenia pożyczki nie zostały dotrzymane, a także, gdy pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności po uprzednim wezwaniu. Pozwana nie wywiązała się z warunków zawartej umowy. Powód wezwał pozwaną do uregulowania zadłużenia, a później wypowiedział pozwanej zawartą umowę pożyczki z uwagi na brak uregulowania całości zadłużenia w okresie wypowiedzenia cała kwota zadłużenia stała się wymagalna. Pozwana wiedziała o istniejącym zadłużeniu, zdawała sobie sprawę z tego, że nie uiszczenie wymagalnych rat pożyczki, doprowadzi do wypowiedzenia umowy i w konsekwencji obowiązku natychmiastowej spłaty pożyczonej sumy w całości.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 25 czerwca 2014 r., sygn. akt IC 2261/13, 1/ zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 101 139, 83 zł, z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 16 lutego 2013 r, 2/ zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4 882 zł, tytułem kosztów postępowania, 3/ nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 3 793 zł, tytułem ³/₄ części opłaty sądowej od pozwu.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 13 kwietnia 2012 r. pomiędzy stronami została zawarta umowa pożyczki (kredyt konsumencki) nr (...). Zgodnie z postanowieniami tej umowy pozwanej został udzielony kredyt (pożyczka) w kwocie 100 000 zł. W punkcie (...) umowy określono, że roczna stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego wynosi czterokrotność stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego wynosząca na dzień zawarcia umowy 24%. W przypadku zaległości w spłacie pożyczki pożyczkobiorca był zobowiązany do uiszczenia na rzecz powódki opłat za czynności windykacyjne określone w tabeli (pkt 22).

Nadto strony postanowiły w umowie w punkcie(...), że w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki należność z tego tytułu staje się w dniu następnym należnością przeterminowaną. Od niespłaconego w całości lub w części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia, pobierane są odsetki według stopy procentowej określonej w pkt(...)umowy.

Powódka zastrzegła sobie prawo do wypowiedzenia umowy pożyczki z 30-dniowym terminem wypowiedzenia i postawienia całej pożyczki wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności w przypadku stwierdzenia, że warunki udzielenia pożyczki nie zostały dotrzymane, a także w przypadku, gdy pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy listem poleconym do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy (pkt (...)).

Pismem z dnia 9 października 2012 r. pozwana została wezwana do zapłaty w terminie 7 dni zadłużenia, które na dzień 9 października 2012 r. wyniosło 2 369, 37 zł. Ostateczne wezwanie do zapłaty zostało przesłane pozwanej z daty 26 listopada 2012 r. Wysokość przeterminowanego zadłużenia, do zapłaty którego została wezwana pozwana wyniosła 7 417, 34 zł.

Pismem z dnia 10 grudnia 2012 r. powódka wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki z dnia 13 kwietnia 2012 r. wskazując, iż przeterminowane zadłużenie na dzień 10 grudnia 2012 r. wynosi 7 449, 45 zł., w tym zaległy kapitał 3 530, 53 zł., odsetki umowne 3 590, 60 zł., odsetki karne 106, 85 zł., koszty windykacji 221, 47 zł.

Zgodnie z wykazem operacji z rachunku pozwanej koszty związane z wysłaniem wezwań o zapłatę, wysłaniem wypowiedzenia, opłaty z tytułu windykacji wyniosły ponad 220 zł.

Oceniając powyższe fakt Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Pozwana zarzuciła jedynie, że powód nie przedstawił dokumentu z jakiego tytułu pozwana ma względem powoda zobowiązanie oraz że nie został dołączony dowód na okoliczność wypowiedzenia umowy pożyczki oraz dowód wezwania pozwanej do zapłaty. Kwestionowany przez pozwaną brak dowodów został uzupełniony przez powoda. Została przedłożona umowa pożyczki z dnia 13 kwietnia 2012 r., wezwanie do zapłaty z dnia 9 października 2012 r., ostateczne wezwanie do zapłaty z 26 listopada 2012 r. oraz wypowiedzenie umowy z dnia 10 grudnia 2012 r.

Nie budzi wątpliwości, że strony zawarły umowę pożyczki na kwotę 100 000 zł, której pozwana nie spłacała zgodnie z postanowieniami tej umowy. Pozwana była wzywana do zapłaty zaległości i ostatecznie, wobec braku wpłat ze strony pozwanej, umowa została wypowiedziana. Pismo zawierające wypowiedzenie umowy zostało osobiście odebrane przez pozwaną.

Pozwana zarzucając nieprawidłowe wyliczenie kwot z tytułu odsetek nie wskazała na czym nieprawidłowość ta polegała, ani też nie przedstawiła swoich własnych wyliczeń. Co do zarzutu odsetek umownych liczonych od kwoty 101 139, 83 zł., a więc od całej kwoty zadłużenia, należy zwrócić uwagę, że w punkcie (...) umowy zawarty był zapis, iż w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki należność z tego tytułu staje się w dniu następnym należnością przeterminowaną. Od niespłaconego w całości lub w części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia, pobierane są odsetki według stopy procentowej określonej w pkt(...)umowy, a więc w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego.

Pozwana była też zobowiązana do zapłaty opłat za czynności windykacyjne określone w Tabeli, takich jak monit SMS, monit telefoniczny, wezwanie do zapłaty, zawiadomienie o przeterminowaniu, opłata za czynności windykacyjne (punkt(...) umowy). Koszt tych opłaty zgodnie z przedstawionym przez powódkę wykazem operacji z rachunku pozwanej wyniósł 233, 90 zł. Powódka natomiast domagała się kwoty 220, 47 zł.

O kosztach sądowych w punkcie II Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc. Na zasądzoną od pozwanej na rzecz powódki kwotę 4 882 zł. złożyła się kwota 1/4 części opłaty sądowej od pozwu w wysokości 1 265 zł., koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3 600 zł. oraz opłata od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. W punkcie III wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, obciążając powódkę na rzecz Skarbu Państwa kosztami opłaty 3/4 części od pozwu. Jednakże należy zwrócić uwagę, że powódka postanowieniem z dnia 11 marca 2011 r. została zwolniona od kosztów sądowych w całości.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła w całości apelacją powódka, zarzucając naruszenie art., 385¹ § 1 k.c. przez jego niezastosowanie w przypadku, gdy postanowienie pkt. 22 umowy pożyczki (kredytu konsumenckiego), zobowiązujący pozwaną do uiszczania na rzecz powoda dodatkowych opłat za czynności windykacyjne kształtuje prawa i obowiązki pozwanej, będącej konsumentem, w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy.

Ewentualnie pozwana zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego w sposób naruszający zasady logicznego rozumowania przez nieuzasadnione przyjęcie, że powód wykazał w sposób należyty zasadność naliczenia opłat za czynności windykacyjne, co z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie nie wynika.

Pozwana zarzuciła wreszcie naruszenie art. 98§ 1 k.p.c. w zw. z art. 100 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 4 822 zł tytułem kosztów postępowania oraz nakazania pobrania od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwoty 3 793 zł, tytułem 3/4 opłaty sądowej od pozwu.

Podsumowując pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie domagała się zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa. Wniosła też o zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów procesu.

SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE.

Apelacja powódki jest uzasadniona jedynie jak chodzi o rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych, objęte punktem III zaskarżonego wyroku. W pozostałej części apelacja jest bezzasadna.

Jakkolwiek apelująca stawia zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c, w istocie nie kwestionuje ona ustaleń faktycznych, które Sąd I instancji wziął za podstawę rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy w oparciu o dokumenty przedłożone przez powoda prawidłowo ustalił fakt zawarcia przez strony umowy pożyczki (kredytu konsumenckiego) jak też jej treść, w szczególności, jak chodzi o wysokość pożyczonej sumy, sposób naliczania odsetek za opóźnienie w płatności, jak też przyczyny i warunki wypowiedzenia umowy i postawienia całej należności w stan natychmiastowej wymagalności. Prawidłowo też Sąd Okręgowy ustalił fakt zaprzestania przez pozwaną wykonywania zobowiązania spłaty pożyczki, fakt wezwania jej – zgodnie z umową – o zapłatę zaległych sum a następnie fakt wypowiedzenia umowy. Okoliczności tych pozwana w ogóle nie kwestionowała przed Sądem I instancji, nie kwestionuje ich też w apelacji, wynikają one zresztą w sposób jednoznaczny z treści przedłożonych dokumentów.

Dlatego też Sąd Apelacyjny ustalenia faktyczne Sądu I instancji uznaje za własne.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że umowa pożyczki została skutecznie wypowiedziana. Podstawa i tryb wypowiedzenia umowy z dnia 13 kwietnia 2012 r, określone są w jej punktach (...). Wskazane w tych postanowieniach umownych warunki zostały spełnione. Pozwana zaprzestała spłaty pożyczki. Zaległość z tego tytułu, w dacie skierowania wezwania o zapłatę z dnia 26 listopada 2012 r (k. 86), znacząco przekraczała należność za dwa okresy płatności. Z tych przyczyn, wypowiedzenie umowy dokonane w dniu 10 grudnia 2012 roku, i postawienie całej należności w stan natychmiastowej wymagalności było prawidłowe. Skoro zaś pozwana nie kwestionowała sposobu naliczenia przez powoda skapitalizowanych odsetek, winna zapłacić kwotę dochodzoną pozwem z odsetkami od dnia jego wniesienia (cała należność była wymagalna wcześniej).

Przed Sądem I instancji pozwana nie podniosła żadnych zarzutów, ani co do treści umowy, ani co do podstawy jej wypowiedzenia przez powoda. W szczególności pozwana w żaden sposób nie podważała swojego obowiązku, w zakresie zapłaty 220,47 zł., wynikającego z punktu (...) umowy. Stanowi on, że w przypadku zaległości w spłacie pożyczki pożyczkobiorca będzie zobowiązany do uiszczenia na rzecz pożyczkodawcy opłat za czynności windykacyjne, w wysokości z góry określonej ryczałtowo (np. 35 000 zł za wezwanie pożyczkodawcy, bądź poręczyciela do zapłaty, 9 zł za monit telefoniczny, 150 zł za windykację terenową). W apelacji pozwana po raz pierwszy kwestionuje przedmiotowe postanowienie umowne, zarzucając, że stanowi ono sprzeczną z dobrymi obyczajami klauzulę abuzywną, która – jak wynika z treści art. 385¹ § 1 k.c. nie wiąże pozwanej. W uzasadnieniu tego zarzutu pozwana wskazuje, że przedmiotowa klauzula rażąco narusza jej interesy jako konsumenta, gdyż nakłada na nią rażąco wygórowane opłaty za czynności windykacyjne, które w żaden sposób nie odpowiadają rzeczywistemu nakładowi pracy powoda w związku z ich wykonaniem. Podobne postanowienia wzorców umów były już uznawane za niedozwolone, wyrokami Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisane do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej rejestrem).

Powyższe zarzuty pozwanej nie mogą odnieść skutku, częściowo z powodu bezzasadności, częściowo zaś z powodu spóźnionego ich podniesienia (art. 381 k.p.c).

Po pierwsze sam fakt wpisania do rejestru, jako niedozwolonych, klauzul o podobnym brzmieniu jak postanowienia zawarte w punkcie (...) umowy stron, nie powoduje automatycznego uznania tych ostatnich za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 i co za tym idzie niewiążące powódki. W orzecznictwie utrwalił się pogląd, że skutek związania, wynikający z art. 479⁴³ k.p.c., dotyczy spraw odnoszących się do postanowienia tego wzorca umowy, który uprzednio, prawomocnym wyrokiem sądu, został uznany za niedozwolony. Nie obejmuje natomiast postanowienia umowy o zbliżonym brzmieniu, którym posłużył się w relacjach z konsumentami inny przedsiębiorca (por. przegląd orzecznictwa w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2014 r, III CSK 204/13, Lex nr 1466608). Ocena konkretnego postanowienia umowy w sporze cywilnym z udziałem konsumenta odbywa się na gruncie okoliczności faktycznych danej sprawy. Rażące naruszenie interesów konsumenta bądź też sprzeczność z dobrymi obyczajami w danych okolicznościach podlega dowodzeniu na zasadach ogólnych (art. 6 k.c.) z tym zastrzeżeniem, że z treści art. 385¹ § 1 k.c. wynika domniemanie braku indywidualnego uzgodnienia danej klauzuli wzorca z konsumentem – ekskulpującą okoliczność dokonania takich uzgodnień musi wykazać przedsiębiorca.

Pozwana nie tylko nie wykazała, że pobierane przez powoda opłaty za czynności windykacyjne przewyższają „rażąco” koszty rzeczywiście poniesione, ale nawet nie podnosiła takiego zarzutu przed Sądem I instancji. Ponieważ zarzut ten – podniesiony po raz pierwszy w apelacji – dotyczy, w pierwszej kolejności, podstawy faktycznej wyroku, należy uznać go za spóźniony, w świetle art. 381 k.p.c., i jako taki pominąć. Powyższe prowadzi do wniosku, że bezzasadny jest, też zgłoszony „z ostrożności procesowej”, zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne uznanie przez Sąd Okręgowy za udowodnioną wysokość roszczenia powoda, w szczególności, jak chodzi o wysokość poniesionych przez powoda opłat za czynności upominawcze i windykacyjne. Jak już wspomniano, przed Sądem I instancji pozwana nie kwestionowała sposobu wyliczenia przedmiotowej należności.

Z powyższych przyczyn apelacja pozwanej, w części w jakiej dotyczy rozstrzygnięcia o roszczeniu głównym powoda, jest bezzasadna. Odnotować wypada, że mimo wskazania jako wartości przedmiotu zaskarżenia całej zasądzonej zaskarżonym wyrokiem kwoty, zarzuty pozwanej dotyczą jedynie tej części roszczenia powoda, który zamyka się kwota 220,47 zł. Co do pozostałej sumy pozwana w żaden sposób nie kwestionuje rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Apelacja pozwanej w części odnoszącej się do rozstrzygnięcia o roszczeniu głównym i kosztach procesu (punkty I i II) okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu, na zasadzie art. 385 k.p.c.

Rację ma natomiast apelująca, że brak było podstaw do obciążenia jej nieuiszczoną opłatą od pozwu (punkt III wyroku), skoro pozwana zwolniona była od kosztów sądowych w całości (postanowienie k. 72). Strona zwolniona od kosztów sądowych ma jedynie obowiązek zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi (art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Zasady obciążania kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić, określa przepis art. 113 ustawy o kosztach sądowych. Nie daje on podstaw ściągnięcia przedmiotowych kosztów od pozwanej, co – jak się zdaje – zauważył również Sąd Okręgowy sporządzając uzasadnienie zaskarżonego wyroku. Dlatego też Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie zawarte w jego punkcie III. Podstawę rozstrzygnięcia w tym przedmiocie stanowi przepis art. 386 § 1 k.p.c.

Pozwana nie została obciążona kosztami postępowania apelacyjnego – albowiem powód – wobec zwrócenia mu odpowiedzi na apelację (art. 132 k.p.c.) – nie złożył skutecznie wniosku o zasądzenie takich kosztów.